

Crna Gora
Kabinet predsjednika Vlade
Kancelarija za evropske integracije

N A C R T

DVADESETDRUGI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period april - jun 2019.

Podgorica, septembar 2019.

S a d r Ź a j:

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	3
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji	4
2.1 Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji.....	6
2.2 Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu	9
3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju	11
4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU.....	12
5. Instrument pretpristupne podrške – IPA	13
5.1. IPA I – 2007 – 2013	13
5.1.1. I komponenta Ipe – Podrška tranziciji i izgradnja institucija	13
5.1.2. II komponenta Ipe – Prekogranična saradnja.....	13
5.1.3. III komponenta Ipe – Regionalni razvoj	14
5.1.4. IV komponenta Ipe – Razvoj ljudskih resursa	14
5.2. IPA II – 2014-2020	14
5.3. Tvining i Tajeks.....	18
5.4. Makroregionalne strategije	18

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

U izvještajnom periodu je ostvaren niz susreta zvaničnika Crne Gore s najvišim zvaničnicima institucija i država članica Evropske unije. U tom smislu zabilježeno je da su upriličeni brojni odvojeni susreti predsjednika Crne Gore **Mila Đukanovića**, predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića**, predsjednika Vlade **Duška Markovića** i ministra vanjskih poslova **Srđana Darmanovića** s predsjednikom Poljske **Andžejom Dudom** (*Andrzej Sebastian Duda*), predsjednikom Slovenije **Borutom Pahorom**, potpredsjednicom Bugarske **Ilijanom Jotovom** (*Iliana Malinova Iotova*), predsjednikom Vlade Hrvatske **Andrejem Plenkovićem**, ministrom vanjskih i evropskih poslova Slovačke **Miroslavom Lajčakom** (*Miroslav Lajčák*), ministrom vanjskih poslova Češke **Tomašem Petričekom** (*Tomáš Petříček*), ministarkom odbrane Italije **Elizabetom Trentom** (*Elisabetta Trenta*), zamjenikom predsjedavajućeg Doma lordova i državnim sekretarom za odbranu u Ujedinjenom Kraljevstvu **Frederikom Ričardom Pen Kurzonom** (*Frederick Richard Penn Curzon*) i poslanikom Bundestaga Njemačke **Kristijanom Šmitom** (*Christian Schmidt*).

Takođe, upriličen je niz susreta crnogorskih zvaničnika među kojima se izdvajaju:

Susret predsjednika Crne Gore **Mila Đukanovića** s visokom predstavnicom Evropske unije za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku **Federikom Mogerini** (*Federica Mogherini*), saveznom kancelarkom Njemačke **Angelom Merkel** i predsjednikom Francuske **Emanuelom Makronom** (*Emmanuel Macron*).

Susret predsjednika Skupštine Crne Gore **Ivana Brajovića** s predsjednikom Doma poslanika Italije **Robertom Fikom** (*Roberto Fico*). Takođe, predsjednik Skupštine se tokom posjete Sloveniji sastao s visokim zvaničnicima i to: predsjednikom Vlade **Marjanom Šarecom**, predsjednikom Državnog zbora **Dejanom Židanom**, predsjednikom Državnog savjeta **Alojzom Kovšcom** i potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova **Mirom Cerarom**. Tokom zvanične posjete Mađarskoj susreo se s predsjednikom države **Janošom Aderom** (*János Áder*), predsjednikom Narodne skupštine **Laslom Koverom** (*László Kövér*), potpredsjednikom Narodne skupštine **Ištvanom Jakabom** (*István Jakab*), predsjedavajućim Grupe mađarsko – crnogorskog prijateljstva u Narodnoj skupštini **Adamom Štejnmecom** (*Adam Steinmetz*), potpredsjednikom Narodne skupštine i predsjednikom Zakonodavnog odbora **Čabom Hendeom** (*Csaba Hende*) i predsjednikom Odbora za evropske poslove **Rihardom Hurčikom** (*Richárd Hörcsik*). Predsjednik Skupštine **Brajović** učestvovao je na Konferenciji predsjednika parlamenata zemalja Evropske unije, tokom koje se sastao sa šefovima delegacija parlamenata: Italije, Holandije, Irske, Češke, Slovačke, Francuske, Letonije i Litvanije.

Susret predsjednika Vlade Crne Gore **Duška Markovića** s predsjednikom Rumunije **Klausom Vernerom Johanisom** (*Klaus Werner Iohannis*), saveznim kancelarom Austrije **Sebastijanom Kurcom** (*Sebastian Kurz*) i predsjednicom Vlade Rumunije **Vasilikom-Viorikom Dančilom** (*Vasilica Viorica Dăncilă*). Tokom radne posjete Njemačkoj sastao se s predsjednikom Bundestaga **Volfangom Šojbleom**

(*Wolfgang Schäuble*), ministrom ekonomije i energetike **Peterom Altmajerom** (*Peter Altmaier*) i glavnim političkim savjetnikom savezne kancelarke Angele Merkel **Janom Hekerom** (*Jan Hecker*). Predsjednik Vlade **Duško Marković** je boravio i u Briselu, gdje je razgovarao s ambasadorima država članica Evropske unije.

Susret ministra vanjskih poslova **Srđana Darmanovića** s predsjednikom Bugarske **Rumenom Radevim** (*Rumen Georgiev Radev*), ministrom vanjskih poslova Portugala **Augustom Santosom Silvom** (*Augusto Ernesto dos Santos Silva*), ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske **Peterom Sijartom** (*Péter Szijártó*) i direktoricom za Evropu i Zapadni Balkan u Ministarstvu vanjskih poslova Holandije **Erikom Šuten** (*Erica Schouten*). Tokom zvanične posjete Hrvatskoj sastao se s predsjednicom **Kolindom Grabar-Kitarović**, ministarkom vanjskih i evropskih poslova **Marijom Pejčinović Burić** i predsjednikom Odbora za evropske poslove u Hrvatskom saboru **Domagojem Ivanom Miloševićem**.

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa je 32 otvorena poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

Vlada Crne Gore je 4. IV 2019. usvojila **Informaciju o ispunjavanju obaveza definisanih kroz pregovaračko poglavlje 33 - Finansijske i budžetske odredbe s Predlogom revidiranog akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori** i definisanim obavezama institucija nosioca aktivnosti za ispunjavanje mjera iz Akcionog plana. Usvajanje ovog dokumenta je od posebnog značaja za ispunjenje jedinog završnog mjerila u ovom poglavlju, jer je mjerilom predviđeno usvajanje Akcionog plana u cilju jačanja administrativnih kapaciteta, kako bi se Crna Gora u dovoljnoj mjeri pripremila i uvela proceduralna pravila, kojima će osigurati da će od pristupanja biti spremna da ispravno obračunava, prognozira, obrazlaže, naplaćuje, isplaćuje, kontroliše i izvještava EU o sopstvenim sredstvima u skladu s pravnom tekovinom.

Vlada Crne Gore je 4. IV 2019. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskim savjetnicima** u okviru pregovaračkog poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, čije će donošenje doprinijeti ispunjenju trećeg završnog mjerila koje se odnosi na usklađivanje sektorskih propisa sa Direktivom o uslugama 2006/123/EZ.

Vlada Crne Gore je 11. IV 2019. usvojila **Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2019-2020**, kao i **Deseti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – decembar 2018**. Vlada Crne Gore je 29. V 2019. na konferenciji za medije predstavila **Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019**.

Vlada Crne Gore je 30. V 2019. donijela **Strategiju za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije za period 2019 – 2022. godine s Akcionim planom za period 2019-2020. godine.** Realizacije ove aktivnosti je od naročite važnosti za ispunjenje trećeg završnog mjerila u pregovaračkom poglavlju 32 – Finansijski nadzor, jer se dokumentom obezbjeđuje strategijska osnova za unapređenje kapaciteta nacionalne Kancelarije za borbu protiv prevara (AFCOS) i ukupno funkcionisanje AFCOS mreže, kao i mehanizmi za efikasniju i efektivniju zaštitu finansijskih interesa EU.

Vlada Crne Gore je 6. VI 2019. usvojila **Dvadesetprvi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - mart 2019.** i donijela **Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga.** Izmjena Odluke inicirana je usljed podnošenja zahtjeva za razrješenje s ove pozicije šefa Radne grupe Pavla D. Radovanovića, kao i predloga Ministarstva finansija, Unije poslodavaca Crne Gore i Inženjerske komore Crne Gore za izmjene dosadašnjih predstavnika ovih institucija u Radnoj grupi.

Vlada Crne Gore je 13. VI 2019. usvojila **Informaciju o potrebi uspostavljanja informacionog sistema za elektronsko upravljanje projektima koji se finansiraju iz fondova EU.** Informacijom se definišu neophodne aktivnosti u narednom periodu u cilju uspostavljanja funkcionalnog informacionog sistema za upravljanje fondovima EU, što je u direktnoj vezi sa šestim završnim mjerilom za pregovaračko poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

Opština Ulcinj je, u ime Vlade Crne Gore, na sjednici Skupštine održanoj 24. VI 2019. proglasila **Ulcinjsku Solanu zaštićenim područjem - parkom prirode,** nakon čega je Ministarstvo održivog razvoja i turizma kandidovalo **Solanu za Ramsar područje,** što predstavlja direktni doprinos realizaciji petog završnog mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene.

Vlada Crne Gore je 27. VI 2019, donijela **Strategiju razvoja saobraćaja 2019 – 2035. s Akcionim planom 2019-2020,** koja je uslov za ispunjenje prvog završnog mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 21 – Trans-evropske mreže, te je samim tim ispunjen formalno najzahtjevniji uslov za privremeno zatvaranje ovog poglavlja. Takođe, Vlada je na istoj sjednici utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima,** čije je utvrđivanje jedan od uslova za ispunjenje prvog završnog mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika.

Vlada Crne Gore je 13. VI 2019. donijela **Odluku o Savjetu za vladavinu prava,** kojom se utvrđuje sastav i način rada Savjeta, kao privremenog radnog tijela Vlade. U cilju veće efikasnosti i operativnosti u radu, Odlukom se personalni sastav Savjeta za vladavinu prava smanjuje i prilagođava potrebama iz aktuelne faze pregovaračkog procesa. Savjet prati realizaciju obaveza iz pregovaračkih poglavlja 23 i 24 u procesu

pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, prati realizaciju obaveza u cilju ispunjenja privremenih mjerila u pregovaračkim poglavljima 23 i 24, razmatra razloge za kašnjenje u realizaciji obaveza i daje preporuke državnim organima, organima državne uprave i drugim organima i institucijama za hitno postupanje u cilju realizacije obaveza iz poglavlja 23 i 24.

U oblasti vladavine prava, u izvještajnom periodu održane su ukupno tri peer review misije:

- U periodu od 14. do 17. V 2019. održana je peer review misija na temu prevencije i borbe protiv krijumčarenja i nedozvoljene trgovine cigaretama, s ciljem procjene trenutnog stanja i sagledavanja napretka u oblasti prevencije i borbe protiv krijumčarenja cigareta iz perspektive pregovora o pristupanju Crne Gore s Evropskom unijom u poglavljima 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost i 29 – Carinska unija.
- U periodu od 4. do 6. VI 2019. održana je peer review misija na temu integrisanog upravljanja granicom, s ciljem procjene trenutnog stanja i sagledavanja napretka ostvarenog u oblasti integrisanog upravljanja granicom.
- U periodu od 17. do 21. VI 2019. održana je peer review misija na temu borbe protiv visoke korupcije i organizovanog kriminala, s posebnim osvrtom na pranje novca. Cilj misije bio je analiza konkretnih, nedavno okončanih predmeta iz oblasti visoke korupcije i organizovanog kriminala, uključujući pranje novca, odnosno analiza njihovog procesuiranja kroz fazu istrage, krivičnog gonjenja i suđenja, zaključno s konačnom presudom i postupkom oduzimanja imovine stečene kriminalnom djelatnošću.

U cilju predstavljanja najnovijih rezultata ostvarenih u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, crnogorska delegacija na čelu sa glavnim pregovaračem za vođenje pregovora za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji **Aleksandrom Drljevićem**, u sastavu: pregovaračica za poglavlja 23 i 24 **Marijana Laković-Drašković**, glavni specijalni tužilac **Milivoje Katnić**, direktor Agencije za sprječavanje korupcije **Sreten Radonjić**, pomoćnik direktora Agencije za sprječavanje korupcije **Savo Milašinović** i pomoćnik direktora Uprave policije za Sektor kriminalističke policije **Enis Baković**, sastala se s predstavnicima država članica EU i to: s predstavnicima državnih institucija Njemačke (u Berlinu, 1-2. IV 2019.), s nerezidentnim ambasadorima Holandije, Švedske, Španije, Belgije i Finske (u Beogradu, 23. IV 2019.), s predstavnicima državnih institucija Holandije (u Hagu, 16. V 2019.), kao i s predstavnicima Francuske (u Parizu, 17. V 2019.).

2.1 Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

Kada je riječ o sprovođenju Strategije informisanja, odnosno informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u izvještajnom periodu su realizovane sljedeće aktivnosti:

3. IV 2019. – Organizovan forum „Pitaj ministra“

Ministri prosvjete, nauke i sporta i mladih, **Damir Šehović**, **Sanja Damjanović** i **Nikola Janović**, razgovarali su sa oko 60 studenata svih univerziteta u Crnoj Gori u okviru drugog Foruma „Pitaj ministra“. Ovogodišnji Forum „Pitaj ministra“ organizovao je Generalni sekretarijat Vlade, u saradnji sa Rektoratom UCG, Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom sporta i mladih i Ministarstvom nauke, a u okviru projekta EU4ME koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP. Istaknuto je da studenti predstavljaju buduću intelektualnu elitu i generičku snagu razvoja crnogorskog društva, kao i da su ključni svjedoci adekvatne primjene visoko – obrazovnih programa, naučno – razvojnih projekata i kulturno – sportskih sadržaja iz univerzitetskog i šireg društvenog miljea.

15. IV 2019. – Organizovan Evropski dan u Cetinju

Glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**, zajedno s pregovaračima za poglavlja 19 i 27, **Ljiljanom Simović** i **Sašom Radulovićem**, u okviru projekta „Evropski dan u tvom gradu“, posjetio je Cetinje i s gradonačelnikom **Aleksandrom Kaščelanom** razgovarao o ulozi opština u pristupnim pregovorima i koristima od budućeg članstva. Članovi pregovaračke strukture obišli su projekat Vrtijeljka i poručili da usvajanje evropskih standarda zahtijeva transformaciju cjelokupnog crnogorskog društva, a da je uloga lokalnih samouprava jedan od važnijih segmenata procesa evropske integracije. Prijestonica Cetinje je u prethodnom periodu uspješno koristila sredstva iz fondova Evropske unije u različitim prioritetnim oblastima – od tretmana otpadnih voda, ekologije i energetske efikasnosti i turizma, do jačanja administrativnih i tehničkih kapaciteta lokalne uprave.

19. IV 2019. - Studenti Ekonomskog fakulteta posjetili KEI

Studenti Ekonomskog fakulteta posjetili su Kancelariju za evropske integracije i s članovima pregovaračke strukture razgovarali o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, s osvrtnom na izazove koje proces donosi u dijelu crnogorskog finansijskog sistema i ekonomije. Sa studentima su razgovarali glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**, njegov zamjenik **Marko Mrdak**, kao i pregovarači za ekonomska i finansijska poglavlja, **Biljana Jakić** i **Nikola Fabris**.

25. IV 2019. - Odabrane najbolje priče na konkursu za televizijske novinare

Novinari Javnog servisa i televizije Prva, **Borislav Višnjić**, **Tatjana Debeljević** i **Jelena Gardović**, pobjednici su ovogodišnjeg konkursa za najbolju televizijsku priču o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Konkurs je raspisao Sektor za informisanje javnosti o EU i procesu pristupanja EU Generalnog sekretarijata Vlade, uvažavajući značaj crnogorskih medija u tom procesu.

6. V 2019. - Uručene nagrade pobjednicima konkursa „Evropo, čujemo li se?“

Na konkurs, koji je raspisan povodom obilježavanja Dana Evrope u okviru projekta „EU4ME“ koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP, stiglo je oko 900 radova, kojim

su učenici kroz razne umjetničke forme pokazali šta njihovi vršnjaci u Evropi treba da znaju o Crnoj Gori i koje je mjesto Crne Gore u Evropi. Autori najboljih radova (ukupno šest – po tri u kategoriji osnovaca i srednjoškolaca) su pokazali šta njihovi vršnjaci iz Evrope treba da znaju o Crnoj Gori, a nagrađeni su laptoptopom, tabletom i pametnim satom.

13. V 2019. – Održana javna debata o poglavlju 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj

Skup je otvorio glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**, dok su u okviru panel debate na temu „Evropskim standardima do boljeg kvaliteta proizvoda“ govorili: pregovarač za poglavlja 11, 12 i 13 i generalna direktorica u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore **Radana Damjanović**, pregovarač za poglavlja 11, 12 i 13 u Hrvatskoj **Ružica Gelo**, potpredsjednica Privrede komore Crne Gore **Ljiljana Filipović**, predstavnik Delegacije EU u Crnoj Gori **Nadia Kyuchukova** i poljoprivredni proizvođač **Dejan Jovović**.

27. V 2019. - Organizovan Evropski dan u Bijelom Polju

Glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**, zajedno s šeficom Radne grupe za poglavlje 22, **Ivanom Vujošević**, u okviru projekta „Evropski dan u tvom gradu“, posjetio je Bijelo Polje, gdje je razgovarao s predsjednikom Opštine **Petrom Smolovićem** i učestvovao u javnoj debati „Uloga lokalnih samouprava u pristupnim pregovorima“. Glavni pregovarač je prilikom posjete Bijelom Polju obišao gradsku garažu – projekat realizovan uz podršku IPA sredstava i razgovarao s bjelopoljskim gimnazijalcima o pristupanju države EU.

28. V 2019. – Organizovan panel „Budi i ti dio uspješnih priča – Iskoristi EU programe“

Generalni sekretarijat Vlade je u okviru projekta EU4ME, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP, a u saradnji sa nacionalnom Erasmus + kancelarijom, organizovao panel „Budi i ti dio uspješnih priča – Iskoristi EU programe“. Na panelu je istaknuto da je više od 750 studenata i nastavnika iz Crne Gore preko Erasmus + programa boravilo na inostranim univerzitetima, što je veliki uspjeh za Crnu Goru.

30. V 2019. – Organizovan radni doručak sa novinarima, povodom predavljanja Izvještaja EK o Crnoj Gori za 2019.

Glavni pregovarač **Aleksandar Drljević** je, dan nakon objavljivanja Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori, predstavnicima crnogorskih medija predstavio nalaze tog dokumenta. Radni doručak s novinarima organizovao je Generalni sekretarijat Vlade, u saradnji sa Fondacijom Konrad Adenauer. Drljević je podsjetio da ovogodišnji izvještaj EK daje ocjenu ostvarenog napretka, kako u dijelu ispunjavanja političkih i ekonomskih kriterijuma za članstvo u EU, tako i u pogledu sposobnosti preuzimanja obaveza iz članstva u 33 pregovaračka poglavlja.

7. VI 2019. – Povodom Svjetskog dana životne sredine organizovana kampanja u 20 crnogorskih opština

Polazeći od činjenice da je Crna Gora Ustavom deklarirana kao ekološka država, kao i da je životna sredina važno poglavlje u pregovorima s EU, Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore i Zajednica opština Crne Gore organizovali su niz aktivnosti u 20 crnogorskih opština i Gradskoj opštini Golubovci s ciljem obilježavanja Dana životne sredine. Tim povodom su sprovedene akcije čišćenja terena (sakupljanja otpada), sadnje drveća i dr. S ciljem jačanja svijesti o važnosti čuvanja životne sredine, u realizaciju navedenih akcija su uključeni lokalni mediji, nevladine organizacije i škole. U Podgorici je realizovana akcija čišćenja Skalina i korita rijeke Ribnice ispod mosta, a u akciji su učestvovali predstavnici Vlade, Zajednice opština Crne Gore, Glavnog grada Podgorica, Vojske Crne Gore, Uprave policije, kao i predstavnici diplomatskog kora i civilnog sektora.

25. VI 2019. - Odabrane tri priče na konkursu za najbolji novinski članak o procesu pristupanja Crne Gore EU

Novinari dnevnog lista Pobjeda, portala Radio-televizije Crne Gore i Radija Jadran, **Jovana Đurišić, Maja Lalić Burzanović i Vuk Ilić**, pobjednici su ovogodišnjeg konkursa za najbolji novinski članak o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Konkurs je raspisao Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i procesu pristupanja Evropskoj uniji Generalnog sekretarijata Vlade, s ciljem da zainteresuje medije da izvještavaju o pristupanju Crne Gore Uniji, uticaju procesa na život građana Crne Gore, primjeni evropskih standarda i propisa, usvajanju evropskih vrijednosti i podršci Evropske unije kroz dostupne fondove i realizaciju projekata. Ovo je drugi konkurs namijenjen novinarima crnogorskih medija, koji je realizovan u skladu sa Strategijom informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2019 – 2022, u okviru projekta EU4ME, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP.

28. VI 2019. – Organizovana konferencija “Sedam godina crnogorskih pregovora sa EU”

Glavni pregovarač **Aleksandar Drljević** učestvovao je na konferenciji koju je, povodom sedam godina od početka pristupnih pregovora, organizovala NVO Centar za građansko obrazovanje, a na kojoj su učešće uzeli i predsjednik skupštinskog Odbora za evropske integracije **Slaven Radunović** i članica Odbora **Daliborka Pejović**.

Konferenciju je otvorio predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković**, a obratili su se i direktor Regionalne kancelarije fondacije Friedrich Ebert (FES) **dr Max Brändle** i izvršna direktorica NVO CGO **Daliborka Uljarević**. Takođe, u uvodnom panelu govorio je i šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori **Aivo Orav**.

Tokom izvještajnog perioda, Generalni sekretarijat Vlade, Kancelarija za evropske integracije i članovi pregovaračke strukture učestvovali su u sprovođenju TV kviza Eumetrija, koji je realizovala NVO Centar za građansko obrazovanje u saradnji sa TV Vijesti.

2.2 Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

Odbor za evropske integracije Skupštine Crne Gore je u izvještajnom periodu realizovao niz aktivnosti, među kojima se izdvajaju: predstavljanje Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019, usvajanje redovnih izvještaja koji se dostavljaju Odboru u sklopu njegove nadzorne uloge nad procesom pristupanja Crne Gore EU, niz aktivnosti u dijelu parlamentarne diplomatije i promocije evropske integracije, s posebnim fokusom na diskusiju o novoj ulozi Odbora u odnosu na dalji tok pregovaračkog procesa.

U sklopu svojih redovnih **nadzornih aktivnosti**, članovi Odbora su na 28. sjednici, koja je održana 24. V 2019, razmotrili Deseti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – decembar 2018, kao i Devetnaesti i Dvadeseti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period jul – septembar 2018, odnosno oktobar - decembar 2018. Istog dana održana je i 29. sjednica Odbora na kojoj su razmatrani kvartalni i godišnji izvještaji o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018 – 2020. za period januar – decembar 2018, Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019 – 2020. i Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019 – 2020, za period januar – mart 2019. Osim toga, razgovarano je i o novoj ulozi Odbora u odnosu na dalju fazu pregovaračkog procesa, a sve u cilju jače kontrolne uloge Skupštine i boljeg kvaliteta cjelokupnog procesa pristupanja.

U dijelu **parlamentarne diplomatije**, predsjednik Odbora **Slaven Radunović**, zamjenik predsjednika **Adrijan Vuksanović** i članica Odbora **Ljiljana Đurašković** učestvovali su na Petnaestom sastanku Konferencije parlamentarnih odbora za evropske integracije/poslove zemalja učesnica Procesu stabilizacije i pridruživanja Jugoistočne Evrope (COSAP), koji je održan 14. i 15. IV 2019. u organizaciji Narodne skupštine Republike Srbije. Na sastanku je razgovarano o važnosti saradnje parlamenata Zapadnog Balkana i razmjene iskustava istih, s akcentom na jačanje saradnje u cilju bolje pripreme država u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Na panelima je bilo riječi i o značaju međuparlamentarne i regionalne saradnje za ubrzavanje reformi u procesu integracija, kao i o dugoročnoj saradnji civilnog sektora i parlamenta kao veoma bitnog faktora u procesu pregovora za članstvo u EU.

Takođe, predsjednik Odbora **Slaven Radunović**, njegov zamjenik **Adrijan Vuksanović** i član Odbora **Neđeljko Rudović** učestvovali su na 61. plenarnom zasijedanju Konferencije odbora za evropske poslove parlamenata Evropske unije (COSAC), od 23. do 25. VI 2019. u Bukureštu. Na Konferenciji je bilo riječi o rezultatima šestomjesečnog predsjedavanja Rumunije Savjetom Evropske unije, međunarodnim trgovinskim odnosima Unije, evropskoj obrazovnoj oblasti kao faktorom jačanja Jedinstvenog tržišta EU, kao i o ulozi inovacija, tehnološkog napretka, istraživanja i razvoja u podsticanju konkurentnosti i ekonomskog rasta.

U sklopu inicijative Odbora za evropske integracije za intenzivniju saradnju s civilnim sektorom u daljem toku procesa pristupanja Crne Gore EU, Odbor za evropske integracije održao je 27. VI 2019. sastanak s predstavnicima nevladinih organizacija (Građanska alijansa, Green Home, Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, Asocijacija za demokratski prosperitet, Centar za demokratiju i ljudska prava, Ekološki pokret OZON, Akcija za ljudska prava i Centar za razvoj nevladinih organizacija) na kojem je predstavljen plan rada Odbora za period septembar – decembar 2019. Na sastanku je bilo riječi o temama koje će biti u fokusu rada Odbora, a koje se odnose na poglavlja 8 – Konkurencija, 10 – Informatičko društvo i mediji i 27 – Životna sredina, kao i poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost.

U dijelu aktivnosti usmjerenih ka **promociji evropske integracije**, zamjenik predsjednika Odbora za evropske integracije **Adrijan Vuksanović** i član Odbora **Neđeljko Rudović** održali su 8. V 2019, u okviru Škole EU pregovora koju organizuje Centar za građansko obrazovanje (CGO), predavanje o ulozi Skupštine i Odbora za evropske integracije u procesu pristupanja Crne Gore EU. Polaznici su se posebno interesovali za kontrolne mehanizme za nadzor Odbora nad aktivnostima Vlade u pregovaračkom procesu, unutrašnju situaciju u EU, kao i za budućnost Crne Gore u Uniji.

Predsjednik Odbora **Slaven Radunović** učestvovao je na konferenciji Centra za demokratsku tranziciju (*CDT*) „Zapadni Balkan i EU: demokratska konsolidacija kroz ispunjavanje političkih kriterijuma“, održanoj 30. V 2019. u Skupštini Crne Gore, pod pokroviteljstvom Balkanskog fonda za demokratiju i Ambasade Norveške. Konferenciju je otvorio predsjednik Skupštine **Ivan Brajović**, a iz ugla parlamenata su, pored predsjednika Odbora, govorili i predsjednici nadležnih odbora za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije i Sobranja Sjeverne Makedonije, **Nenad Čanak** i **Artan Grubi**. Zaključeno je da parlamenti treba da razmotre mogućnost stvaranja posebnog sistema kontrole ispunjavanja političkih kriterijuma i demokratske konsolidacije na integracionom putu, u čemu od koristi može biti čvršća saradnja nadležnih odbora s nevladinim sektorom.

3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju nastavljen je dijalog relevantnih struktura kroz organizaciju sastanaka u Crnoj Gori:

Trinaesti sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog sektora Evropske unije i Crne Gore održan je 7. VI 2019. u Podgorici. Na sastanku su razmatrani ciljevi održivog razvoja u EU i Crnoj Gori, kao i pregovaračko poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Osim toga, na sastanku je bilo riječi i o stanju civilnog sektora u Crnoj Gori.

Deseti sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju između Crne Gore i Evropske komisije održan je 12. VI 2019. u Podgorici. Na sastanku je razmatran ostvareni napredak u oblasti konkurencije, državne pomoći, zaštite potrošača

i zdravlja, kao i napredak na planu reformi u sektoru bankarstva, osiguranja i drugih finansijskih usluga. Predmet razgovora su takođe bili i ostvareni rezultati u oblasti prava osnivanja preduzeća i slobode pružanja usluga, prava intelektualne, industrijske i trgovinske svojine, kao i stanje u oblasti javnih nabavki i privrednog prava.

Dvanaesti sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj između Crne Gore i Evropske komisije održan je 13. VI 2019. u Podgorici. Na sastanku je razmatran ostvareni napredak u oblasti saobraćaja, klimatskih promjena, životne sredine, energetike i regionalne politike. Dodatno, Pododbor je poslužio kao forum za razmjenu mišljenja u vezi s budućim izazovima, najboljim i najefikasnijim rješenjima u pogledu sprovođenja pravne tekovine i jačanja administrativnih kapaciteta u ovim oblastima.

Deseti sastanak Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore održan je 27. VI 2019. u Briselu. Na sastanku je razmotren napredak Crne Gore u pripremama za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji, a bilo je i diskusije o prioritetima za dalji rad u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Osim toga, razmijenjena su i mišljenja u vezi s aktuelnostima u Crnoj Gori i na Zapadnom Balkanu.

4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

U izvještajnom periodu dato je mišljenje na ukupno **24 predloga propisa, od čega je 16 zakona i 8 podzakonskih akata**. Od ukupnog broja datih mišljenja u **drugom kvartalu 2019, 12 akata** sadrži sekundarne izvore prava EU, od čega je **8 zakona i 4 podzakonska akta**.

1.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima	MUP
2.	Predlog zakona o izmjenama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	MIF
3.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	MIF
4.	Predlog zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda	MZD
5.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	MZD
6.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vazdušnom saobraćaju	MSP
7.	Predlog zakona o putevima	MSP
8.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača	MEK
9.	Predlog uredbe o viznom režimu	MVP
10.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o prehrambenim aromama koje se mogu koristiti u i na hrani	MPR

11.	Predlog uredbe o minimalno-tehničkim uslovima i načinu pružanja pojedinih turističkih usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti	MRT
12.	Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. marta 2014. godine, 2014/151/ZVBP od 21. marta 2014. godine, 2014/238/ZVBP od 28. aprila 2014. godine, 2014/265/ZVBP od 12. maja 2014. godine, 2014/308/ZVBP od 28. maja 2014. godine, 2014/455/ZVBP od 11. jula 2014. godine, 2014/475/ZVBP od 18. jula 2014. godine, 2014/499/ZVBP od 25. jula 2014. godine, 2014/508/ZVBP od 30. jula 2014. godine, 2014/658/ZVBP od 8. septembra 2014. godine, 2014/801/ZVBP od 17. novembra 2014. godine, 2014/855/ZVBP od 28. novembra 2014. godine, 2015/241/ZVBP od 9. februara 2015. godine, 2015/432/ZVBP od 13. marta 2015. godine i 2015/1524/zvbp od 14. septembra 2015. godine i 2016/359/ZVBP od 10. marta 2016. godine i 2016/1671/ZVBP od 15. septembra 2016. godine i 2016/1961/ZVBP od 8. novembra 2016. godine i 2017/445/ZVBP od 13. marta 2017. godine i 2017/1386/ZVBP od 25. jula 2017. godine, 2017/1418/ZVBP od 4. avgusta 2017. godine u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	MVP

5. Instrument pretpristupne podrške – IPA

5.1. IPA I – 2007 – 2013

U okviru sprovođenja pretpristupne podrške EU za period 2007 – 2013, privodi se kraju sprovođenje odobrenih projekata I i II komponente, dok su programi IPA III i IPA IV komponente zatvoreni 31. XII 2018. u skladu s procedurama koje je definisala Evropska komisija.

5.1.1. I komponenta Ipe – Podrška tranziciji i izgradnja institucija

Tokom izvještajnog perioda završeno je sprovođenje projekta iz programa IPA 2012 - Podrška uspostavljanju mreže zaštićenih područja NATURA 2000.

5.1.2. II komponenta Ipe – Prekogranična saradnja

Kada je riječ o II komponenti Ipe, svi projekti su završeni u okviru IPA Jadranskog prekograničnog i transnacionalnih programa. Što se tiče bilateralnih programa, u okviru strateškog projekta Izgradnja graničnog prelaza Grabom – Zatrijebačka Cijevna i rekonstrukcija graničnog prelaza Hani Hotit – Božaj preostalo je da se izvrši tehnički prijem objekata, dok su svi ostali projekti završeni.

5.1.3. III komponenta Ipe – Regionalni razvoj

U toku su završne aktivnosti u okviru projekta Unapređenje sistema vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda u Beranama, čije sprovođenje je, kao izuzeće nakon zatvaranja Operativnog programa Regionalni razvoj 2012 – 2013, produženo do kraja 2019.

5.1.4. IV komponenta Ipe – Razvoj ljudskih resursa

Operativni program Razvoj ljudskih resursa 2012 – 2013. je zatvoren 31. XII 2018. Tokom I i II kvartala 2019. je izvršena provjera prihvatljivih troškova od strane Revizorskog tijela, kao i dodatna provjera od strane Ugovornog tijela. Shodno tome, finalna izjava o troškovima je dostavljena Evropskoj komisiji početkom aprila 2019.

5.2. IPA II – 2014-2020

Tokom izvještajnog perioda nastavljene su finalne aktivnosti u vezi s programiranjem Ipe 2019, u okviru koje su podržani sektori Životna sredina i klimatske akcije, Saobraćaj i Demokracija i upravljanje i Ipe 2020 za sektore Konkurentnost i inovacije, Obrazovanje, Zapošljavanje i socijalna politika i Demokracija i upravljanje. Finalne verzije akcionih dokumenata za prethodno navedene sektore su dostavljene Evropskoj komisiji krajem maja 2019. za Ipu 2019, odnosno krajem juna 2019. za Ipu 2020.

Intenzivirano je sprovođenje projekata u okviru programa IPA 2014, kao i rad na pripremi projektne dokumentacije za programe IPA 2016, IPA 2017 i IPA 2018. Nastavljene su i redovne aktivnosti u dijelu koji se odnosi na trošenje sredstava iz programa budžetske podrške za integrisano upravljanje granicom (program IPA 2015) i reformu javne uprave (program IPA 2017).

U dijelu aktivnosti koje se odnose na monitoring odobrenih programa i projekata u Podgorici je 19. VI 2019. održan redovni sastanak Sektorskog nadglednog odbora za programe Ipe II.

Kada je u pitanju IPARD II, i dalje je u toku rad na evaluaciji dostavljenih ponuda i potpisivanju ugovora s korisnicima za Mjeru 1 - Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava.

Programi Višekorisničke Ipe

Tokom izvještajnog perioda, nastavljen je rad na finalizaciji programa za 2019, čije se usvajanje očekuje krajem jula 2019, dok je toku programiranje akcija za 2020. S tim u vezi, 13. i 14. VI 2019. u Tirani je održan redovni koordinacioni sastanak Višekorisničke Ipe, na kojem je bilo riječi o nacrtu akcija predloženih za program za 2020.

Zapadnobalkanski investicijski okvir (ZIO)

U okviru XXI poziva za tehničku podršku za pripremu projektne dokumentacije, koji je završen 1. III 2019, Crna Gora je podnijela dvije projektne prijave:

1. Priprema nacionalnog plana za razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu, s predloženim iznosom granta od 0,55 miliona eura, uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD);
2. Priprema sveobuhvatnog Glavnog projekta za unapređenje građevinske i elektromehaničke infrastrukture na dionici željezničke linije Golubovci – Bar (u okviru pruge Bar – Vrbnica), s predloženim iznosom od 3 miliona eura, uz podršku Njemačke razvojne banke (KfW).

Oba projekta su pozitivno ocijenjena, o čemu je crnogorska delegacija detaljno informisana na sastanku Grupe finansijera projekata ZIO, koji je održan 23. i 24. V 2019. u Tirani. Evropska komisija je sredstva potrebna za sprovođenje navedenih projekata odobrila na dvadesetom sastanku Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, koji je 25. VI 2019. održan u Berlinu.

Programi EU

Programi Evropske unije usmjereni su na ekonomsku, socijalnu i političku integraciju prvenstveno država članica EU, uz mogućnost postepenog uključivanja država kandidata za članstvo. Na osnovu iskustva s prethodnim programima i nakon sagledavanja mogućnosti i koristi koje učešće u programima Unije pruža, Crna Gora je do sada donijela odluku da učestvuje u deset programa Unije: Horizont 2020, Erasmus+, Kreativna Evropa, Cosme, Evropa za građane, Carine 2020, Evropski program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI), Fiskalis 2020, Program za rješenja interoperabilnosti i zajedničke okvire za evropsku javnu upravu, privredu i građane – ISA i Program pravde.

Tokom izvještajnog perioda dobijeni su zahtjevi za uplatu finansijske kontribucije za učešće Crne Gore u programima Kreativna Evropa i Horizont 2020 za 2019, koju je potrebno izvršiti tokom III kvartala 2019. U istom periodu su procesuirana tri zahtjeva za refundaciju dijela troškova participacije i to za programe Carine 2020, Fiskalis i Evropski program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI).

Regionalna i teritorijalna saradnja

U okviru **programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija**, Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata je zatvoren 27. V 2019. i u toku je proces ocjenjivanja projektnih predloga. Informativne sesije povodom objave Drugog poziva održane su od 2. do 5. IV 2019. u Plavu, Baru, Skadru i Lježu. Raspoloživa sredstva EU u okviru ovog poziva iznose 2,89 miliona eura, a predlozi projekata su se mogli podnositi za dva tematska prioriteta koji se tiču zaštite životne sredine i podsticanja zapošljavanja, uključujući socijalnu i kulturnu inkluziju. Osam projekata ugovorenih u okviru Prvog poziva, ukupne vrijednosti 3,2 miliona eura, u fazi su sprovođenja. Drugi krug nadglednih posjeta pomenutim projektima organizovan je tokom aprila 2019.

Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru **programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo** zatvoren je 15. IV 2019. i u toku je proces ocjenjivanja projektnih predloga. Raspoloživa EU sredstva u okviru ovog poziva iznose 2,04 miliona eura, a predlozi projekata su se mogli podnositi za dva tematska prioriteta koji se tiču podsticanja zapošljavanja, uključujući socijalnu i kulturnu inkluziju, kao i podsticanja turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa. Sedam projekata ugovorenih u okviru Prvog poziva, ukupne vrijednosti 2,3 miliona eura, u fazi su sprovođenja. Preliminarne nadgledne posjete pomenutim projektima organizovane su tokom maja 2019.

Kada je riječ o **programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora**, proces ocjenjivanja projektnih predloga u okviru Drugog poziva je u završnoj fazi. U toku je realizacija tri projekta ugovorenih u okviru Prvog poziva, ukupne vrijednosti 1 milion eura. Obuka na temu „Pisanje predloga pune aplikacione forme za EU fondove“ održan je u Sarajevu 23. i 24. V 2019. za predstavnike organizacija i institucija koji su pozvani da dostave punu aplikaciju u okviru Drugog poziva. Obuka na temu „Komunikacija i izvještavanje“ održana je 18. i 19. VI 2019. u Sarajevu, za predstavnike institucija i organizacija koje sprovode projekte podržane u okviru Prvog poziva. Cilj obuke je upoznavanje polaznika s pravilima interne i eksterne komunikacije tokom realizacije projekta, kao i pravila u izradi periodičnog i finalnog finansijskog izvještaja.

Što se tiče **programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora**, u okviru Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata, ugovoreno je devet projekata ukupne vrijednosti 2,2 miliona eura. Implementaciona radionica za korisnike bespovratnih sredstava dodijeljenih u okviru Prvog poziva je održana u Novoj Varoši 17. i 18. IV 2019. U Podgorici je 16. V 2019. održana Ceremonija dodjele ugovora u okviru Prvog poziva i Završna konferencija Programa 2007 – 2013. Tokom događaja predstavljeni su projekti ugovoreni u okviru Prvog poziva, kao i rezultati postignuti u okviru IPA i finansijske perspektive 2007 – 2013. U Beogradu je 11. VI 2019. održan sastanak Upravnog odbora projekta, na kojem je usvojen polugodišnji izvještaj i dogovorene predstojeće aktivnosti u okviru Programa.

U okviru trilateralnog programa **Interreg IPA za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru**, u toku je postupak ocjenjivanja predloga projekata podnesenih u okviru Drugog poziva, koji je bio otvoren od 19. IX do 21. XII 2018, a za koji je opredijeljeno oko 26 miliona eura, od čega 22,5 miliona eura sredstava EU. Drugi sastanak Zajedničkog odbora za ocjenjivanje održan je 17. i 18. IV 2019. u Zagrebu, tokom kojeg su nezavisni ocjenjivači upoznati s procedurama evaluacije koju će obavljati do kraja avgusta. Tehnički sastanak programskih tijela održan je 6. VI 2019, na kojem se diskutovalo o dinamici sprovođenja Drugog poziva, evaluaciji programa, zajedničkom obilježavanju Evropskog dana saradnje u okviru Programa, koji se ove godine organizuje u Bosni i Hercegovini, te potencijalnom nastavku sprovođenja Programa u perspektivi 2021 – 2027. Konsultativni sastanci s crnogorskim korisnicima Prvog poziva održani su od 1. do 22. IV 2019, kako bi se stekao uvid u trenutno stanje sprovođenja projekata i pružila podrška u rješavanju eventualnih prepreka i nedoumica.

Kada je riječ o **trilateralnom programu Interreg IPA za Italiju, Albaniju i Crnu Goru**, Drugi, ciljani poziv objavljen je 4. IV 2019. Rok za dostavljanje predloga projekata prvobitno je određen za 2. VI 2019, ali je iz tehničkih razloga i velikog interesovanja korisnika bio produžen do 20. VI 2019. Preliminarna statistika pokazuje da je podnijeto 112 aplikacija, u okviru kojih je zatraženo oko 63 miliona eura, u odnosu na 13,6 miliona eura dostupnih kroz ovaj Poziv. U toku je procjena prihvatljivosti dostavljenih aplikacija. Sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje održan je u italijanskoj regiji Molize 14. i 15. V 2019. Kada je riječ o 8 tematskih projekata odobrenih kroz Program, vrijednosti oko 40 miliona eura, u toku je procedura njihovog ugovaranja. U toku izvještajnog perioda, vršeno je i nadgledanje projekata podržanih kroz Prvi poziv.

Što se tiče **Dunavskog transnacionalnog programa (DTP)**, u toku je postupak ocjenjivanja predloga projekata dostavljenih u okviru Trećeg poziva za dostavljanje predloga projekata, koji je zatvoren 8. III 2019. Sastanak Odbora za nadgledanje održan je 7. V 2019. u Štutgartu, a prvi sastanak Operativne grupe za programiranje DTP 2021 – 2027. 7. i 8. V 2019. u Beuronu (Njemačka). Tokom izvještajnog perioda rađeno je i na prikupljanju podataka u Crnoj Gori potrebnih za izradu teritorijalne analize u okviru pripreme programa za narednu finansijsku perspektivu, a izvršeno je i nadgledanje projekata koji su do sada podržani u sklopu ovog programa. U Budimpešti je 13. VI 2019. održan sastanak s ciljem predstavljanja uslova Drugog poziva za koordinatore prioriternih oblasti Strategije EU za Dunavski region (ESUDR), čije se objavljivanje očekuje u narednom periodu.

Kada je riječ o **Jadransko-jonskom transnacionalnom programu (ADRION)**, Crna Gora 2019. predsjedava Odborom za nadgledanje (ON), te je u Podgorici 10. i 11. IV 2019. održan drugi od četiri sastanka ON planirana za ovu godinu. U okviru IV Godišnjeg foruma Strategije EU za Jadransko – jonski region (EUSAIR), u Budvi je 6. V 2019. održan i godišnji događaj ADRION-a. Treći poziv za Prioritetnu oblast 1 – Inovativan region objavljen je 20. V 2019, a otvoren do 29. VII 2019, dok je Treći poziv za Prioritetnu oblast 3 – Povezan region objavljen 22. V 2019, s rokom za dostavljanje projekata 31. VII 2019. Info dan za promociju ova dva poziva organizovan je 10. VI 2019. u Podgorici. U Bolonji je 24. IV 2019. održan sastanak nacionalnih kontaktnih osoba ADRION-a. U toku je postupak procjene kvaliteta dostavljenih predloga projekata podnesenih u okviru Drugog poziva za Prioritetnu oblast 2 – Održivi region, čije se usvajanje očekuje u julu 2019. U toku izvještajnog perioda, vršeno je i nadgledanje projekata koji su do sada podržani kroz ovaj program.

U okviru **Mediterranskog transnacionalnog programa (MED)**, Poziv za strateške projekte u okviru IV prioritetne ose bio je otvoren od 2. IV do 6. VI 2019. za oblasti Upravljanje pomorskim nadzorom, Osnaživanje obalnog i pomorskog turizma i Održivost obalnog i pomorskog turizma, dok je za oblast Pomorski nadzor i životna sredina rok produžen do 30. VIII 2019. Drugi Poziv za horizontalne projekte bio je otvoren od 9. V do 27. VI 2019. U Sarajevu je 13. VI 2019. održan Kapitalizacioni događaj Programa. U toku izvještajnog perioda, vršeno je i nadgledanje projekata koji su do sada podržani kroz ovaj program.

5.3. Tvining i Tajeks

U Briselu je od 17. do 19. VI 2019. održana Godišnja konferencija nacionalnih koordinatora za Tvining i Tajeks, s ciljem razmjene iskustva i najboljih praksi u ovoj oblasti. Sastanku su prisustvovali nacionalni koordinatori za Tvining i Tajeks država članica EU, država korisnica Ipe i susjednih država EU (ENI). Tako su u ime Kancelarije za evropske integracije prisustvovali nacionalni koordinatori za Tajeks i Tvining.

5.4. Makroregionalne strategije

Strategija Evropske unije za Jadransko – jonski region (EUSAIR) i strateški projekat „Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za jadransko – jonski region – Facility Point“

Kancelarija za evropske integracije nastavila je sprovođenje aktivnosti koje se odnose na koordinaciju, praćenje i sprovođenje Strategije EU za Jadransko – jonski region (EUSAIR) i strateškog projekta Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za jadransko – jonski region (EUSAIR) – Facility Point. Tokom ovog perioda, u saradnji s drugim resornim institucijama i Evropskom komisijom, uspješno je završeno crnogorsko (jednogodišnje) predsjedavanje ovom makro – regionalnom Strategijom.

Kao glavni događaj predsjedavanja, u Budvi je 7. i 8. V 2019. održan Četvrti EUSAIR Forum, koji je organizovan u saradnji s Ministarstvom vanjskih poslova, Privrednom komorom, Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvom održivog razvoja i turizma i drugim institucijama uključenim u sprovođenje ove strategije, a uz podršku Evropske komisije. U namjeri da se obezbijedi veća povezanost i prisustvo većeg broja zainteresovanih strana, Četvrti EUSAIR Forum je po prvi put organizovan zajedno s Drugim forumom privrednih komora, gradova i univerziteta Jadransko – jonske regije. Na Forumu je učestvovalo oko 600 učesnika, uz prisustvo najviših zvanica iz Jadransko – jonske regije, kao i zvaničnika Evropske komisije. Na Forumu je usvojena i potpisana Deklaracija iz Budve, koja sadrži smjernice za dalje sprovođenje EUSAIR-a. Nakon uspješnog predsjedavanja EUSAIR-om, 10. VI 2019. je u Podgorici održan i EUSAIR Info dan, koji je organizovan zajedno sa Info danom INTERREG Jadransko – jonskog transnacionalnog programa (ADRION).

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije i članovi Radne grupe za sprovođenje EUSAIR-a u periodu april – jun 2019, učestvovali su na svim sastancima EUSAIR struktura, a koji uključuju:

- 10. sastanak EUSAIR Tematske radne grupe za Četvrti stub – Održivi turizam, 4. i 5. IV 2019, Podgorica;
- 9. sastanak EUSAIR Tematske radne grupe za Prvi stub – Plavi rast, 11. i 12. IV 2019, Atina (Grčka);

- 10. sastanak EUSAIR Tematske radne grupe za Drugi stub – Povezivanje regije, 11. i 12. IV 2019, Rim (Italija);
- Sastanak Nadglednog odbora za strateški projekat „Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za jadransko – jonski region (EUSAIR) – Facility Point", 21. i 22. V 2019, Venecija (Italija);
- Biznis Forum Inicijativa 3 mora, 6. VI 2019, Ljubljana (Slovenija).

Strategija Evropske unije za Dunavski region

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su sastanku Nacionalnih koordinatora i Koordinatora prioritetnih oblasti Strategije Evropske unije za Dunavski region (EUSDR) koji je održan 23. i 24. V 2019. u Bukureštu i osmom Godišnjem EUSDR Forumu koji je održan 27. i 28. VI 2019. isto u Bukureštu. Na svečanom otvaranju predstavljeni su učinci rumunskog predsjedavanja EUSDR. Naglašena je potreba EU da poveća nivo ekonomske konvergencije između regiona i država članica ove strategije.

Strateški projekat Prioritet IV – Upravljanje Mediteranom (PANORAMED)

Tokom II kvartala 2019. Kancelarija za evropske integracije je u saradnji s resornim institucijama i institucijama ostalih zemalja partnera nastavila učešće u pripremi Poziva za podnošenje strateških projekata u okviru PANORAMED projekta.

Crnogorske institucije (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Nacionalna turistička organizacija i Uprava pomorske sigurnosti) su formirale partnerstva s institucijama iz drugih zemalja, kako bi aplicirale za strateške projekte. Poziv za podnošenje aplikacija je bio otvoren od 6. IV do 6. VI 2019.

Crnogorske institucije, Ministarstvo nauke i Institut za biologiju mora, zajedno s institucijama iz ostalih zemalja partnera, u okviru radnog paketa Inovacije učestvuju u pripremi Projektnog zadatka za strateške projekte iz ove oblasti.

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije i članovi Radne grupe Panoramed projekta učestvovali su na:

- Seminaru za aplikante, 4. IV 2019, Marsej (Francuska);
- Prvom sastanku tematske radne grupe Inovacije, 8. i 9. V 2019, Ljubljana (Slovenija);
- Petom sastanku Upravnog odbora projekta, od 11. do 13. VI 2019, Sarajevo (Bosna i Hercegovina).